

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2811/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.590/2023/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása a következők szerint foglalható össze.
- [3] Az indítványozó, aki jelenleg is büntetését tölti fogvatartottként, polgári pert indított a büntetés-végrehajtási intézet ellen személyiségi jog megsértése miatt és sérelemdíj megítélése iránt. Keresetében azt kifogásolta, hogy 2021. 02. 05. - 2021. 04. 27. között jellemzően csak hidegvizes zuhanyzásra biztosított számára lehetőséget a büntetés-végrehajtási intézet, valamint egy alkalommal a kondicionáló terem használata során nem vették le róla a kézbilincset, ezzel akadályozva sportolási lehetőségét.
- [4] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 8.P.21.334/2023/5. számú ítéletében megállapította, hogy a melegvizes zuhanyozás biztosításának elmulasztásával alperes megsértette az indítványozó személyiségi jogait, ezen belül az emberi méltósághoz való jogát. Az eljáró bíróság kiemelte, hogy mindez olyan megalázó, kiszolgáltatottsággal járó helyzet, amely túlmutat a büntetés célján. Az ítélet szerint az is megvalósította a személyiségi jogsértést, amikor az engedélyezett sporttevékenysége, a kondicionáló terem használata során az indítványozóról elmulasztották levenni a kézbilincset. Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Törvényszék a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdésének és 2:51. § (1) bekezdésének a) pontjának megfelelően megállapította

az emberi méltóság sérelmét és a kért sérelemdíj tekintetében a törvényszék teljes mértékben helyt adott az indítványozónak.

- [5] 1.2. Az alperes büntetés-végrehajtási intézet fellebbezése alapján másodfokon eljárt Fővárosi Ítélőtábla a 9.Pf.20.590/2023/5. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú döntést és elutasította a keresetet. Az ítélet indokolásában a bíróság alapvetően azzal érvelt, hogy az indítványozót a zuhanyozáshoz használt víz időszakonkénti nem megfelelő hőmérsékletével és bilincseléssel való akadályoztatással kapcsolatban mindössze bizonyos mértékű kellemetlenség érte, de ezek közül egyik sem volt olyan mértékű, ami az emberi méltóság megsértésére alapot adna. A bíróság szerint az emberi méltóság megsértése a felperes személyiségének lényegét érintő jogellenes, érdemi behatás. A büntetés-végrehajtással kapcsolatos és azzal együtt járó kényelmetlenségek és esetleges kellemetlenségek ebben az esetben azonban nem érik el ezt a szintet. A meghatározott időszakban ugyan voltak olyan napok, amikor nem volt, illetve nem megfelelő hőmérsékletű volt a melegvíz ellátás, ugyanakkor ez nem volt folyamatos, annak mértékét és rendszerességét a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani. A bilincs használata kapcsán megállapította továbbá a bíróság, hogy a sporttevékenység elvégzésében nem akadályozták a fogvatartottat, miután később lehetőséget biztosítottak számára a kondicionáló terem használatára, már kézbilincs nélkül. Az indítványozó ezzel a lehetőséggel azonban nem kívánt élni. A Fővárosi Ítélőtábla hangsúlyozta ezzel kapcsolatban, hogy a szubjektíven megélt negatív érzés vagy eredmény önmagában nem teszik a kifogásolt körülményeket személyiségi jogsértéssé. A bíróság erre tekintettel tehát az elsőfokú döntést a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Ítélőtábla 9.Pf.20.590/2023/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény II. cikkét, a III. cikk (1) bekezdést, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] 2. 1. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikkével és a III. cikk (1) bekezdésével ellentétes volt a másodfokú bíróság gyakorlata, amikor az embertelen, megalázó bánásmód fogalmát az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlatával szemben, rendkívül leszűkítő módon, gyakorlatilag az emberi méltóság fogalmát kiüresítve használta. Az indítványozó szerint, miután az elsőfokú bíróság és a másodfokú bíróság között az emberi méltóság megítéléséről, annak védelméről alapvető véleménykülönbség alakult ki, kizárólag az Alkotmánybíróság dönthet arról, hogy hol húzódik a választóvonal a kényelmetlenség és az emberi méltóság megállapítható sérelme között.

- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes tárgyaláshoz való jogának sérelmét abban látta, hogy a másodfokú bíróság az általa kért bizonyítási lehetőségeket, személyes meghallgatását érdemi indokolás nélkül elutasította. Ezek alapján az indítványozó szerint pontosan meg lehetett volna állapítani, mely napokon és milyen gyakorisággal nem állt rendelkezésre a hiányolt melegvizes zuhanyzás lehetősége. A jogsértéseket a másodfokú bíróság az alaptörvény-ellenes eljárásával tehát elbagatellizálta. Ezzel kapcsolatban utalt az Alkotmánybíróság gyakorlatára is az indítványozó, miszerint kizárólag a jogszerű bánásmód vagy büntetés bizonyos formáihoz szükségszerűen kapcsolódó szenvedésen túlmenő, további jogértés ütközik az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás és embertelen bánásmód tilalmába, amely jelen ügyben ezt a szintet meghaladja. Kitért végül panaszában az indítványozó arra is, hogy azokban az esetekben, amikor nem volt melegvíz, nem ajánlották fel számára, hogy esetlegesen a büntetés-végrehajtási intézet másik részlegében zuhanyozhasson. Végezetül hangsúlyozta, hogy álláspontja alapján a huzamosabb időn keresztül fennálló, akár mulasztásból eredő melegvizes zuhanyzás megtagadása az elvárható higiénianak olyan fokú sérelme, amely feltétlen alapjogi relevanciával bír a helyzetében.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [10] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [11] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott rendelkezései [II. cikk, III. cikk (1) bekezdés, XXVIII. (1) bekezdés] az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [12] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.

- [13] 3.4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] Ezzel kapcsolatban mindenekelőtt jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság továbbá hangsúlyozza, hogy a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő, Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés összhangját vizsgálja, azt hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [16] Ugyanakkor a 3459/2022. (X. 28.) AB végzés – utalva a 3309/2022. (VI. 24.) AB végzésében foglaltakra (Indokolás [29]) – hangsúlyozta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság feladata nem az, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás tény- és jogkérdéseit vizsgálja felül, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól (Indokolás [16]) {lásd hasonlóan: 3443/2023. (X. 25.) AB végzés}.
- [17] Az indítványozó panaszában az emberi méltóság, valamint a kínzás és embertelen bánásmód tilalmának sérelmét a fürdéshez használt melegvíz huzamosabb időn keresztül nem megfelelő hőmérsékletével, valamint az engedélyezett sportolási tevékenysége során a kézbilincs rajtahagyásával megvalósult akadályoztatásában látta.
- [18] Ahogyan a panaszában is utalt rá az indítványozó, az Alkotmánybíróság korábbi határozatában rögzítette, hogy kizárólag a jogszerű bánásmód vagy büntetés bizonyos formáihoz szükségszerűen kapcsolódó szenvedésen túlmenő, további szenvedés sérti az Alaptörvény III. cikkét {lásd például: 32/2014. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [19] A Fővárosi Ítélőtábla döntésének indokolásában részletesen rámutatott arra, hogy nem volt meghatározható pontosan mikor volt és mikor nem volt melegvíz a kérdéses időszakban, illetve annak pontos hőmérséklete sem volt megállapítható

minden esetben, a rendelkezésre álló adatok alapján. A bíróság a lefolytatott vizsgálata során ezekre figyelemmel arra a következtetésre jutott, miszerint nem állapítható meg, hogy a hivatkozott időintervallumban a problémák folyamatosan fennálltak volna, így a fogvatartott nem szenvedett olyan jelentős negatív behatást, amely az emberi méltóság, valamint kínzás és embertelen bánásmód tilalmának megsértésére alapot adna.

- [20] A bilincseléssel való akadályoztatás kapcsán kiemelte az Ítélet tábla, hogy a sporttevékenység lehetőség az elítéltek számára és nem személyiségi jog. A fogvatartottnak a sérelmes helyzet megszűnte után lehetősége lett volna elvégezni a sporttevékenységét, azonban ezt elutasította. A döntés indokolása kitért rá, hogy a bilincs indokolatlan használata alkalmas lehet arra, hogy az emberi méltóságot sértse, ugyanakkor a szóban forgó esetben fennállt körülmények és az iratokból ez nem volt megállapítható.
- [21] Az Alkotmánybíróság szerint kijelenthető tehát, hogy az eljáró bíróság az ügy alapjogi vonatkozásait felismerte és annak vetületeit megfelelően tárta fel. Az indítványozó nem hozott fel olyan érvet, amely alappal vetette volna fel annak kételyét, hogy a bíróság az Alaptörvénnyel ellentétesen értékelte volna az emberi méltósághoz való jog, valamint a kínzás és embertelen bánásmód tilalmának követelményét.
- [22] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére általánosságban hivatkozott, az eljárással kapcsolatos bizonyítási lehetőségek – szerinte – elégtelen voltát, a bizonyítékok értékelését és az eljáró bíróság ezzel kapcsolatos indokolását kifogásolta. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a bíróság döntése megalapozott volt-e. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmeként előadott kifogások sem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést {lásd hasonlóan például: 3140/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [23] 4. Összefoglalva megállapítható, hogy az indítványozó panasza a támadott ítélet táblai döntés kapcsán nem tartalmaz olyan indokokat, amelyek az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét megalapozná vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [24] 5. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56.

§ (2)-(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)-(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2025. szeptember 2.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró